

Federacija se izrekla proti brezposelnostnemu zavarovanju

men in ostali člani eksekutive
magali v viharji debati, ki se
je razvila o tem vprašanju

Vancouver, B. C., Kanada, 15.

Na včerajšnji viharji in
magali v viharji debati, ki se
je razvila o tem vprašanju

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Delegatje so bili nemirni, ko
je vstala debata o tem vpra-
šanju, ki je rezultirala v odobri-
teliški eksekutivni odločbi o
vprašanju brezposelnostnega
zavarovanja v Združenih drža-
vah.

Mehiški kabinet resigniral

Bivši predsednik Mehike imeno-
van za vojnega ministra

Mexico City, 15. okt. — Vsi
člani mehiškega kabineta so vče-
raj predložili svojo resignacijo
predsedniku Ortiz Rubiju.

Stiri resignacije so bile spreje-
te, kot naznanja zakladniški de-
partment.

Bivši predsednik Mehike Plu-
tarcio Elias Calles je bil imeno-
van za vojnega ministra, na po-
zicijo, katero je do včeraj imel
general Joaquin Amaro.

Azana postal predsednik Španije

Zamora je resigniral v znak pro-
testa proti akciji parlamenta,
ki je odlašal za ločitev cer-
kve od države. Samo eden nov
član v novi vladi

Madrid, 15. okt. — Po šestih
mesecih je prevzela vodstvo
španske republike nova vlada;
ko je Niceto Alcala Zamora po-
dal svojo resignacijo kot vrhov-
ni eksekutivni uradnik Španije.

Zamorova resignacija je bila
dramatična. Ko je španski par-
lament sprejel točko v ustavi, ki
določa izgon jezuitov iz dežele,
konfiskacijo njihovega premože-
nja, omejitev aktivnosti drugih
cerkvenih redov ter odlašal za
ločitev cerkve od države, je
Zamora začel pisati svojo resi-
gnacijo in jo potem predložil pa-
rlamentu.

Manuel Azana, mož, ki je
zdržal moč španske armade, ki
je podpirala monarhijo, je po-
tem brez velikih ceremonij pre-
vzel urad predsednika španske
republike. Predstavil je svoj ka-
binet parlamentu, v katerem je
samo eden nov član, Jose Giral,
dosedanji rektor madridske uni-
verzitet, ki je bil imenovan za mi-
nistrar mornarice, Miguel Mau-
ra, notranji minister, je odstopil
in njegovo mesto je prevzel San-
tiago Casares, dosedanji morna-
riški minister. Azana bo obdržal
portfelj vojnega ministra.

Azana je v mirnem tonu ape-
liral na poslance, naj delajo ne-
koliko hitreje in vztrajneje kot
doslej.

"Ta vlada predlaga dve stva-
ri," je dejal. "To sta sprejetje
konstitucije in uredba agrarnih
in bugetnih reform."

"Mi bomo vladali kot republi-
čani in naša glavna naloga bo
obramba republike. Zahtevali
bomo respekt do zakonov. Repu-
blike, ki predstavlja želje nara-
da, mora biti respektirana. Gor-
je tistemu, ki bi dvignil roko
proti nam."

Po Azanovem govoru je pred-
sednik zbornice predlagal zaup-
nico novi vladi, za katero so čla-
ni parlamenta soglasno odglo-
sali.

Sprememba v vladi se je izvr-
šila mirno. V Madridu je sicer
prišlo do manjših prask med
protiklerikalno mladino in poli-
cijo, toda demonstracije so bile
hitro potlačene.

BRITSKA DELEGACIJA POBIJA LAŽI O DOLU

Pred konvencijo federacije sta
izrazila začudenje o ameriških
krušnih linijah. Čudita se
ameriški "ignoranci" glede so-
cialnega zavarovanja v Angliji

Vancouver, Kanada. — Za-
stopnika angleškega delavstva
F. Wolstencraft in J. Beard sta
na konvenciji Ameriške delav-
ske federacije rekla, da Ameri-
ka ni kljub svoji prosperiteti
odpravila krušne linije, katere
so v Angliji nepotrebne, četudi
se ni valjala v prosperiteti.

To je bil njun odgovor na iz-
vajanje senatorja Davisa, ki je
delegatje svaril pred zavarova-
njem proti brezposelnosti in ka-
zal na Anglijo, čia, da je social-
na zakonodaja kriva njene
krize. Oba govornika sta se
čudila "ignoranci", ki prevla-
duje v Ameriki glede brezposel-
nostnega zavarovanja v Angliji.

Delegatoma sta povedala, da je
to zavarovanje uvedla liberalna
vlada in konservativci so ga pa
izboljšali.

Glede trditve, da brezposelnost
izkorišča to zavarovanje in
jim radi podpora ni do dela, je
Wolstencraft rekel, da je izko-
riščanje nemogoče, ker na to
pazijo krajevne komisije. Vsek
delavec, ki odkloni delo, če mu
je ponudeno, je takoj poklican
pred komisijo na zagovor, in če
je kriv, avtomatično izgubi pod-
poro.

"Ponudite deset služb deset
milijonov in prigrasilo se bo de-
set tisoč delavcev za delo. Ali
je to dokaz, da je angleški de-
lavce duševno upropačen in len
radi brezposelnostne podpore?
Bratje, to trditev je laž, grenka
in zločinška laž!"

Beard, voditelj transportnih
delavcev, je rekel, da ima Angli-
ja najboljšo socialno zakonoda-
jo, katero so si delavci priborili
s svojo politično akcijo. Rekel
je tudi, da bo Anglija izšla iz te
krize radi dobre morale med
delavstvom, katero omogoča so-
cialna zakonodaja.

Najbolj se je čudil krušnim
linijam po ameriških mestih —
miloščina, kakršna je v Angliji
nemogoča in nepotrebna.

Potrebščine se znižala 15%, za-
služek 40%

Washington. — Od leta 1925
so se cene življenjskih potrebščin
znižale za 15%, zaslužek pa
je padel za 40%, poročala Ethel-
bert Steward, načelnik zveznega
oddelka za delavsko statistiko.

Slednje ne pomeni, da so bile
mezdje reducirane za 40%, ker
je vključena brezposelnost in del-
na zaposlenost. Pomeni pa defi-
nitivno, da so izplačila mezd v
industrijah 40% nižja kot so bi-
la l. 1925, kar pomeni, da se je
nakupovalna moč delavstva zni-
žala za 40%. In v tem so koreni-
na za podaljševanje krize.

Kaos v premovalni industriji

Thomas pravi, da izvirajo vsa
zla te industrije iz privatne-
ga lastništva

Charleston, W. Va. — Na sho-
du, ki ga je sklicala West Virgi-
nia Mine Workers Union v svrhu
razprave, kako odpraviti sestra-
danin rudarjem, je Norman
Thomas argumentiral, da je pri-
vatno lastništvo premovalnikov
odgovorno za vsa zla in kaos, v
katerem se nahaja ta industrija.

Thomas je kritiziral Rdeči
križ, ker je rudarjem odklonil
pomoč, in ravno tako federalno
vlado, ker se ne briga za silno
pomanjkanje med rudarji, kate-
re nenamoma sli k tatvini in
izgredom, ako nečajo od lakote
poginoti.

"Privatna miloščina v formi
krušnih linij je bankrotirala in
privatna doja je insultrirala de-
lavcev." Thomas je urgiral lida-
jo zveznih bondov za pet mili-
jard dolarjev, ki naj se porabi-
jo za javna dela in direktno pod-
poro brezposelnih. Za pokritje
tega posojila naj bi zvezna vla-
da zvišala davek na velike dohod-
ke in zapuščino.

"Ampak nobeno posojilo ne
more biti solucija za tragedijo
premovalne industrije. Noben
posameznik ni iznašel premo-
ga in tudi ne načina produkcije do
tiste stopnje, ki bi ga upraviče-
vala do lastništva. Po vseh pra-
vilnih pameti in logiki bi moral
biti premo, ki ga ni nihče na-
redil, last človeške družbe in slu-
žiti v splošen dobrobit."

On je urgiral podpiranje in-
dustrije. Zvezna vlada naj bi od-
kupila lastnike in v ta namen iz-
dala bonde, ki naj bi se amorti-
zali v 30 letih. Dohodki od teh
bondov bi morali biti podvrženi
obdavčenju. Uprava industrije
bi ne smela biti politična, ampak
v rokah izvedencev in zastopni-
kov rudarjev ter konsumentov.

To, je rekel Thomas, je edini
izhod iz kaosa. Rudarjem je po-
trebna močna in poštena unija,
ampak temeljna zla te industrije
bi ne bila odpravljena s tem.
Rudarje je potrebna ne samo
močna unija, ampak tudi politi-
čna stranka, prvič, da se prišli
oblasti, da človeško postopajo s
rudarji in drugič v svrhu pod-
piranja industrije, kar bo mo-
goče izvesti le potom močne de-
lavske politične stranke.

Bostonški župan bi rad odpravil
krušne vrste

Boston, Mass. — Župan Cur-
ley je pisal ostro pismo Paul
Noyesu, v katerem ga kritizira,
ker nasiljuje brezposelnost, ki se
vsako jutro zbira pred njegovo
pekarno.

Župan je rekel, da ne mara
krušnih vrst v Bostonu, ker ne
delajo nobene časti mestu, pri-
tem pa je pozabil na krušne vr-
ste, ki se vsak dan zbira pred
poslopjem Zvečikavne armade, ki
vzdržuje javno kuhinjo, in na
druge krušne vrste, za katere
skrbje razne dobrodelne organi-
zacije.

Spor v Mandžuriji dela preglavice Ameriki

Bančni polomi in poštena
hranilnica

Radi bančnih krahov vlagajo lju-
dje svoje prihranke v pošteno
hranilnico. Silen porast vlog.
Zahteva za reformo sistema

Washington, D. C. — (FP) —
Pomanjkanje diplomatskih sti-
kov med Združenimi državami
in Sovjetsko unijo, ker prva še
vedno ne priznati Rusije, ovi-
ra ameriški državni departmet
pri poskusu za izravnanje spora
med Kitajsko in Japonsko, ki
je nastal, ko je japonsko voja-
štvo zasedlo kitajsko mesto v
Mandžuriji.

To izjavo je podal visok urad-
nik v Hooverjevi administraciji.
Sovjetska unija, Kitajska in Ja-
ponka imajo vitalne interese v
Mandžuriji, zato pa Združene dr-
žave kot zunanja sila ne morejo
diktrirati solucije problemov.

Ako bi bili odločni med Sov-
jetsko unijo in Združenimi dr-
žavami prijateljski, ki vladati
držav hitro našli pot in prišli
Japonce na evakuacijo kitajskih
mest v Mandžuriji. Toda Wash-
ington ne more sedaj diskusira-
ti o tem vprašanju s Moskvjo, in
Hooverjeva administracija se je
obrnila na Ligo narodov s sug-
estijo, naj ublaži situacijo v Man-
đuriji in tako prepreči grozno
vojno. To pa Japonka odločno
odklanja in odprto izsiva Ligo
narodov, ki je valed tega bres
moči in ne more pomagati Ki-
tajski.

Eden najvplivnejših članov
senatnega komiteja za sunanje
sadeže je napovedal, ko je bila
objavljena vest, da bo Stimson
sledeči Ligi narodov v tej aferi,
da bo Japonka permanentno o-
kupirala Mandžurijo izvenšali
cone, v katero je zainteresirana
Sovjetska unija kot delna lastni-
ca kitajske vzhodne železnice.

Protest proti polnoletnim
nasiljem

Policija v Los Angelesu razbija
delavske shode in zborovanja

Los Angeles, Cal. — (FP) —
Vsa radikalna zborovanja je re-
ba zatreti, kajti svoboda govora
je bajka. To izjavo je podal tu-
kajšnji policijski načelnik, ko se
je pri njem oglašala delegacija
prominentnih državljanov, med
njimi dr. Clinton Taft, direktor
postojanke Unije za ameriške ci-
vilne svobodščine; H. J. Pretner,
poznani odvetnik, in večje število
drugih.

V zadnjih mesecih je policija
razbila večje število shodov in
zborovanj, katere so sklicale ra-
dikalne delavske organizacije.
Pred par tedni je policija vdrila
v prostore Konferenca za odpo-
klie kalifornijskega zakona pro-
ti kriminalnemu sindikalizmu in
razbila pohištvo.

Pozneje se je delegacija ogla-
sila tudi pri županu Porterju in
protestirala proti nasiljem poli-
cije. Porter je izrazil začudenje
ter izjavil, da o teh stvareh ni
prav nič slišal. Pozval je policijs-
kega načelnika in ga zasiljal.

Po končanem zaslišanju je žu-
pan odobril taktiko policijskega
načelnika, ker mu je ta dejal, da
je hotel s navali preprečiti raz-
širjenje komunistične propagan-
de. S tem je bila stvar končana,
toda predno je delegacija odšla,
jo je župan ozmerjal s "rdečkar-
ji."

Mooney bo podpredsedniški kan-
didat soc. stranke?

Buffalo, N. Y. — Lokalna or-
ganizacija socialistične stranke
se je izrekla za Norman Thoma-
sa in Tom Mooneyja kot stran-
niška kandidata za predsednika
in podpredsednika pri prihod-
njih volitvah. Kandidata bo
nominirala strankina konvenci-
ja, ki se vrši v aprilu prihodnje
pomlad.

Komunistika oproščena

Providence, R. I. — Porota je
podala oprostilni pravore v za-
devi komunistke Ann Burlikove,
ki je bila obtožena, da je napad-
la nekega stavkokaža v času
stavke v Central Fallu.

Japonska odklanja ame- riške intervencije

Zastopnik japonske vlade v Že-
nevi izjavil, da ameriška vla-
da se ne more vmešavati v
spor v Mandžuriji, ker ni čla-
nica Lige narodov. Ponuk Lige
ge, da ustavi sovražnosti, se
izjalovil

Ženeva, 15. okt. — Japonska
je jasno pokazala svojo nezado-
voljnost proti ameriški vladi,
katera hoče sodelovati pri po-
svetovanju Sveta Lige narodov,
ki skuša rešiti krizo v Mandžu-
riji. To je bil tudi vzrok, da je
Svet Lige narodov včeraj prek-
nil svoje delo glede restavri-
vanja miru na daljnem vzhodu.

Takoj, ko je Aristide Briand,
francoski zunanji minister, ki je
predsedoval konferenci Sveta
Lige narodov, sugeriral, naj se
povabi ameriško vlado na sode-
lovanje, je vatal japonski delegat
Yoshizawa in izjavil, da se mora
prej posvetovati s svojo vlado o
tem vprašanju.

To pa je bila le pretveza. Po-
kazalo se je, da se japonskemu
delegatu ni nič mudilo, da bi do-
bil instrukcije od svoje vlade,
kajti obvestil jo je o situaciji še
le pozno ponoči, več ur po za-
ključku posvetovanja.

Poskus francoskega zunanje-
ga ministra, da pridobi ameri-
ško vlado za sodelovanje pri re-
ševanju japonsko - kitajskega
konflikta, je podpiral japonski
delegat dr. Alfred Sze, to-
da japonski delegat je vztrajal
na svojem stališču, da Združene
države ne morejo sodelovati, ker
niso včlanjene v Ligo narodov.

Konflikt v Mandžuriji postaja
čedalje ostrejši. Liga narodov
je bila včeraj informirana po kitaj-
ski vladi, da so japonski vojaški
letalci, ki so bombardirali Cin-
chow, vrgli 48 bomb, od katerih
je sedem padlo v bližini bolniš-
nice Rdečega križa.

Debsov spominski shod v Chic-
ago

Chicago. — V torek zvečer, 20.
oktobra, se bo vršil v Delavskem
liceju na Ogden in Kidzie cesti
Debsov spominski shod, katerega
prireja soc. stranka. Glavni go-
vornik bo Fred Warren, urednik
bivšega "Appeal to Reasona" in
ozi Debsov prijatelj.

Revolta v Venezueli
potlačena

Voditelj rebelov se je umaknil v
gorovje in vladne čete so za-
segle municijo in orožje

Washington, D. C., 15. okt. —
Venezuelski poslanik v Wash-
ingtonu je prejel včeraj poročilo,
da so bile rebelne sile, katere
je vodil general Urbina, poraže-
ne v odločilni bitki med vladnimi
četami in rebeli v bližini mesta
Cerro

Voditelj rebelov in mala sku-
pina njegovih pristašev so po-
tem pobegnili v gorovje, kjer se
sedaj skrivajo.

Vlada je konfiscirala veliko
zalogo municije in orožja.

Willemstad, Curacao, 15. okt. —
Nepotrjeno poročilo, ki je si-
noči dospelo semkaj, se glasi,
da so bili rebeli, ki so se izkrcali
na venezuelskem obrežju potem,
ko so zapustili mehiški parnik
"Superior", katerega so zasegli
pred dvema tednoma, premagani
v bitki s vladnimi četami pri
Capatari.

Legionarji urgirajo omejitve
oboroževanja

Detroit, Mich. — Postojanka
št. 310 Ameriške legije je na
svoji konferenci sprejela resolu-
cijo, kjer apelira na predsednika
Hooverja in zvezni kongres, naj
podvzame korake za zmanjša-
nje izdatkov za oboroževanje.

Demonstracije brezposelnih delavcev v Londonu proti znižanju brezposelnostne podpore.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LESTINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society
Headquarters: 2300 North Dearborn (near Chicago) in Kansas
Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Europe \$7.50 per year, foreign countries \$10.00 per year.
One copy sent to donors.—Bokupstev se ne vračajo.
Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.
Naslov na vsa, kar ima stik s: **PROSVETA**
2307-29 North Dearborn Ave., Chicago, Illinois.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS
128
Datum v objavo, na primer (sept. 20, 1931), poleg vsakega imena na naših listih, da vam je s tem dostojno posredništvu, povzročila in priložila, da se vam list ne uvozi.

Pobasano krščanstvo

Protestantske cerkve v Ameriki, že od nekdaj dekle kapitalizma, se skušajo danes, ko je čredo oplazila depresija, malo pogolbiti v socialno vprašanje. Prilika prihaja od spodaj, kjer je obupana čreda in kjer so pašniki za pastore in pastirke postali že precej suhi.

Tako je ameriška episkopalna cerkev (ameriška veja anglikanske cerkve) imela pred kratkim zborovanje v Denverju in tam je bila škofovski zborilci predložena precej mila izjava o današnjem ekonomskem položaju v Ameriki. Škofje so izjavo nekaj časa obrabljali in obračali, nato so jo sprejeli, a takoj nato so jo zavrgli. Zakaj? Zato, ker je tako zahteval stari korporacijski advokat Wickersham, znani stari gardist, ki je zadnje čase vodil Hooverjeve preiskovalne komisije glede ameriške profesionalne justice.

V izjavi je rečeno, da je danes v Združenih državah velika revščina na eni strani, na drugi strani pa so skladišča polna raznega blaga, ki ga ne more nihče kupiti. Na primer žitnice so polne pšenice, dočim so v mestih dolge krušne linije; stroji počivajo in milijone ljudi je brez dela; velika banke so polne denarja, da ne vedo kam z njim, a med ljudmi je silno pomanjkanje. To dokazuje — se glasi izjava — da ni vse tako kot tradicija slika našo družbo in kakor zahteva krščanski idealizem. Našo tradicionalno filozofijo o robustnem individualizmu je treba spremeniti, da se bo ujemala s potrebami nove dobe.

To je v jedru vse, kar je povedala mila, toda rečenica izjava. Kaj pa je rekel Wickersham? Rekel je: "To je socialna filozofija, ki jo navadno izraža ruska sovjetska vlada. To je negacija vsake pojma ameriške civilizacije." In s tem je bilo vse končano. Škofje so se ustrašili in izjava je šla na polico. Baš s tem je episkopalna cerkev jasno dokumentirala svoje stališče. Druge protestantske cerkve niso nič boljše. Sicer je v njih mnogo reformistov, in celo radikalnih, toda vse njihove reforme so v mehan kapitalizma. Tu pa tam bi nekaj pokrpal in "izboljšal", ampak fundament mora ostati star. Vse etablisane cerkve vedo, kaj stoje njihove zlate jase, iz katerih zobljejo.

Zagovorniki katoliške cerkve radi slišijo, če kdo okraza protestante. Vse to je res, bodo rekli. V resnici pa tudi katoliška cerkev ni nič boljše. Tudi ta zoblje iz zlatih jasel svojih in drugih kapitalistov. Med ameriški katoličani je mnogo takih, ki se tega zavedajo in jih boli, ampak pomagati si ne morejo. Na primer dr. John A. Lapp, profesor sociologije na katoliški marquetteški univerzi, je zapisal v katoliškem magazinu "The Commonweal" z dne 14. avgusta 1929 — kakor ga citira James Oneal v svojem spisu o papeževih socialni enciklikli — da je "cerkev" (rimsko-katoliška) molčala v momentih, ko je pravičnost visela na tehtnici" in da "redkokdaj vidimo duhovna, ki bi se potegnila za pravico po vsaki ceni, kadar se dogaja, da so človeške bitja takorekoc zanižana. Zdi se, čim bogatejša je župnija, tem manj svobode ima župnik, da bi se postavil za človeške pravice."

Torej revni župniki se nekaj godrnjajo o socialnih krivicah, v bogatih farah je pa vse mirno in v redu! Posebno na vzhodu, kjer je katoliška cerkev že dobro utrjena, se to vidi vsak dan.

Starega, mitičnega krščanstva že davno ni več, ne v življenju. So pa še kristjani po imenu — morda jih je kakih sto vrst — ki iz vzgoje in navade vzdržujejo svoje cerkve. Če bi ne bilo bogatih kristjanov, kapitalistov, in njihovih bogatih dedščin, bi bile krščanske cerkve že davno razpadle; edino bogati prispevki in dedščin drže te cerkve pokonci. Posebno v Ameriki sloni hrbtnica vsake cerkve na vladajočem privatnem kapitalu, okoli hrbtnice se pa zbirajo preprosti priseljenski in domači delavski sloji, iz katerih izsesajo vsak dolar, ki ga morejo. Toda glavna sila vsake večje cerkvene organizacije se naslanja na zlati zid kapitalizma. Kar je še ameriškega krščanstva, je njegova sila v privatnem kapitalu. Kakšna socialna svoboda ali socialna pravičnost je močja iz tega kapitalističnega krščanstva?

V Mandžuriji je že mesec dni invazija in vojna. Liga narodov pa še vedno govori, da bo preprečila vojno. Katero vojno? Tisto na luni?

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

(Dopolnili in poročali domaćih vesti, ki jih Prosveta prejema dnevno v koloni "Glasovi iz naselbin", naj vsak podpiše svoje polno ime in navede ime naselov, kar naj znači, da jamčijo za svoj prispevek. Poročila in dopisi naj bodo jedrasti, kratki in resnični; opisani morajo biti v dostojnem tonu. Na anonimna pisma in dopise se ne bomo odzivali.)

Kako je v resnici
Cleveland, Ohio. — V Prosveti z dne 5. septembra se je naš bivši član Zarje in omenja, da sem posodil ime Enakopravnosti. Ampak nikar naj ne misli, da zpa samo njegova prevziselost mazati po papirju. Kaj takega je tudi kdo drugi zmogel in ne samo on. Tako sva se zdaj oba naučila. Njegova špejaliteta v blatenju ljudi je izvrstna, v tem so ravno "ta pravega" izbrali, ker on to vrši z odliko. Radoveden sem pa vseeno, kaj bomo s tem dosegli.

Glede imena zbora mu je bilo že enkrat razloženo in a tem se bo moral sprijazniti, ker druge pomoči ni. Povej naj mi tudi od kod izhaja njegova potuha; jaz ne rabim nobene. Jaz sem prisiljen povedati kar vem o stvari, da bodo ljudje ališali tudi drugo plat zvona. "Pa tisti članki, kako so deževali, ravno pred našim piknikom. Ali ni ravno tako, kakor sem omenil že enkrat prej, da se z njimi sebe tolažijo? Za razdor je pa odgovoren ravno on v večji meri kakor kdo drugi. To tudi ve, ker mu je bilo že povedano. Do razdora so nas ališali, da moramo peti pod socialističnim imenom. Zdaj pa nas zopet hočejo prišiliti, da pojemo pod republikanskim imenom. (I don't know what is going to be next?) Zašli in končali smo na sodnji; kje bo pa on? Mi imamo tudi dokaze, da J. Franciškin ni bilo na skušnjah skoro eno leto; rekel je, da si je vzeli počitnice. Torej je bil tudi on malo na oddihu. Pove naj mi tudi, kaj več šteje pri zboru, delo ali tisti "kvodri"?

Zdaj pa glede ustanovitve tistega "super" zbora leta 1927, da mu bo vsaj malo znano o stvari. Bilo je tako: učil sem se petja na Cleveland Institute of Music in pri drugih učiteljih, ravno tisti čas, kakor Franciškin omenja, da sem začel z assementom. To je bil vzrok, da nisem tisti čas prihajal k pevskim vajam zbora. Moj učitelj me je opozoril, da bom glasovno bolj napredoval, ako opustim zborovo petje, vsaj začasno. Toliko o tem, da me vedel, zakaj sem bil tisti čas odsoten.

Zdaj lahko vse, kje sem se učil petja. To je bilo precej daleč stran od tam, kakor on trdi, da sem se naučil. Ako bi bilo, kakor on trdi, potem bi moral biti vsi solisti, z njim vred, pa ga nikjer ni.

In potem, ko sem prišel zopet nazaj k zboru, se mi je videlo, da gre vse prepočasi, sem prišel na idejo, da bi bilo dobro, ako bi se v Clevelandu ustanovil zbor, da bi bil zmogel tudi kaj boljšega postaviti na oder. Pri tem delu mi je tudi pomagal A. Eppich, W. Lazar in F. Plut. Ker nisem val skupaj mogli priti do zaželjenega uspeha, se je stvar opustila. Ravno ob tistem času se je porodila opera "Turjaska, Rozamunda". J. Ivanuš, tudi ni hotel biti zadnji, ker smo ga ališali, da mora kaj novega začeti. Ko je prišel na dan z opero "Rozamunda", smo bili šele potolaženi, in od tistega časa imamo vsako jesen kako operno delo na programu. Se bolj podrobno pa lahko izve pri A. Eppichu, ali pa naj pride k meni na dom, pa se bova pogovorila, da mu bo stvar zadosti jasna, da ne bo kričal in pisal reči, dokler ne ve o čem govori. Zdaj lahko tudi ve, kdo je privedel do tega, da se poje opera v Clevelandu pri Slovincih; kak Franciškin gotovo ne.

Glede "Kovačevega študenta", s katero prirediteljo smo naredili \$600.00 čistega dobička, je bila pa vse druga muzika, kakor pa Franciškin omenja (je tudi lepa hvalečnost). Za to spevoigro sem jaz plačal za note iz svojega žepa. Pozneje sem te note in igro ponudil zboru, Zarja, da bi se stvar dala na oder. To je bilo tisti čas, ko je še Franciškin mislil, da je opera kakšno kamenje na Krasu. Ko pa je bil "Kovačev študent" uprhorjen, se ni nihče zmenil zame, da bi jaz dobil svoj \$25.00 za note. Potem sem pa sam omenil, da tako ne bo šlo. Franciškin pa hoče stvar tako prikazati, kakor da sem jaz

dobil \$25.00 za nastop, kar absolutno ni res. Zdaj lahko vsake, s kom imam opraviti. Če ta človek ne govori neresnice, potem ne vem kdo govori neresnico.

Drugikrat, ko zopet pride v javnost z njegovo umetnostjo, naj res nekaj napiše, ne pa samo ponavljati staro šaro in prepisovati od drugih.

Kako pa glede vašega "ta novega" učitelja, ko ste poslali do njega celo deputacijo, potem pa ga niste marali, ker ni bil vaših "principov"; potem ste pa naredili vzrok, da ne zna igrati klavirja. Na radio smo peli pesmi za mešan zbor, kar je bilo še najbolje, ker moški zbor je bil itak bolj slab. Ob enem pa tisto petje tako ali tako ni bilo za kakšno propagando, vsaj namen ni bil za tako reč. V kaj takega se pa on sploh utikati ne bi smel, ker sam ve, da nima pojma o stvari. Se še pogovorila ob priliki, da mu ne bo dolg čas. — Louis Belle.

Dan sprave!
Milwaukee, Wis. — Ni še bilo v zgodovini ameriške kronike tako resnih časov in tako potrebne kooperacije med delavskim slojem za močno politično stranjo, kakor je sedaj v splošni depresiji, katera dnevno množi umore, samomore in druge številne zločine, tako, da že presegajo vse rekorde.

Se se spominjamo sladkih obljub republikanskih in demokratskih političarjev, s katerimi so pitali nevedno delavsko maso, da je oddala svoje glasove zanje in si tako zagotovila sedanje "zlate čase".

Ker se bližajo zopet volitve, ko bo ta delavska masa zopet imela priliko, da si postavi boljše eksistenco s tem, da pošlje delavcem naklonjene osebe v postavodajo, so naše vrle sestrice družstva "Venera" št. 192 SNPJ izrazile željo, da bi dobile s. Anno P. Krasno iz Parkhilla, Pa., ki naj bi imela predavanje v naši naselbini. Ker je pa tako predavanje v zvezi tudi s stroški in bi isto pomenilo veliko breme za to društvo, ki je vedno med prvimi za napredek v naši naselbini in ker bi velika pripomoč za širjenje socialističnih idej, potem katerih edincame delavstvo uprta na zmago, je konferenčna organizacija klubov in društev Prosvetne matice JSZ podvela korake, da se ta vrla ideja uresniči, in je poslala apel na vse lokalne klube in društva, naj to predavanje tudi finančno podprejo. Kolikor je meni znano, so se temu apelu odzvala vsa tukajšnja društva, spadajoča pod okrilje Prosvetne matice in med drugimi tudi društvo "Bratoljub" št. 234 SNPJ, katerega ime s tem v zvezi še ni bilo v javnosti.

Predavanje se vrši 24. oktobra ob 7:30 zvečer v Harmonia dvorani. Želeti bi bilo, da na ta dan pozabimo vse medsebojne prepire, kateri se v zadnjih letih prav pogosto pojavljajo med nami, ter kot sinovi in hčere proletarske matere vsi pohlitimo v največjem številu omenjeni dan v Harmonia dvorano poslušati našo vrlo poslanico socializma Ano P. Krasno. Ona je izvrstna govornica in sotrudnica in smo lahko prepričani, da nam bo povedala marsikaj, kar dosedaj še nismo slišali (vsaj mnogi izmed nas ne) in to v materinem jeziku. Posebno ženske bi se morale polnoštevilno udeležiti tega

predavanja, da tako pokažejo svoji rojakini in sosedstvi čast in priznanje!

Silijo se opazke, da zakaj se ni najela S. S. Turn dvorana, ker Harmonia dvorana da bo vsekakor premajhna. Jaz pa rečem, ako napolnemo omenjeno dvorano, smo lahko ponosni, da nas je depresija toliko izužila.

Upajoč, da bo dvorana nabit polna omenjeni večer, kličem sohr. Krasni — na veselo svidenje! — Joe Vidmar.

Zanešljiva ideja
Rock Springs, Wyo. — Ze več dni opazujem neko propagiranje in napadanje ideje, da bi Rusiji naklonjeni Slovinci tja poslali svojega poslanca-opazovalca — ali kaj?

Bil sem nekaj časa izven civilizacije in ne vem kdaj in kje se je ta misel originalno porodila, priznam pa, da je ta namen za precejšnjo število amer. Slovencev precej pomemben in važen. Večkrat se je že poudarjalo, če hočemo preiskusiti dobro idejo, moramo videti, če ima kaj na uprtočkov — in ta misel jih ima precej.

Prav nerodno se je spodtaknil ob njo naš znanec in dopisovalec Frank Barblé. Opazil sem tudi, da ga je Spartak prav po očetovski in dobrodušni koregiral. V očigled faktičnih dejstev je res malo težko prebraviti opazko, da se v deželi, kjer ženske poleti ne čitajo časopisov in nošajo lopate, lahko izvajajo revolucije. (Ima se v mislih skoraj gotovo ignoranco žensk.) V drugem smislu pa je vsekakor resnica, da so take močne ženske stokrat bolj sposobne za vsako revolucijo kakor pa posušene, kaj arkažaje mumije "Friday Morning" kluba.

Znano je tudi vsakemu, kdor hoče vedeti, da so Američanke, s nekimi izjemami, politično navadnost nezavedne in to je tudi največja tragedija 19. amandementa.

Malo bolj trezna je o tem diskuzija od strani Josepha Snopya. Njegova sugestija, da bi v to interesirani delavci prispevali gotovo vsoto ženski M. Haldeman, ki želi na 14. kongres ruske revolucije, jaz ne bi prispeval posebej važnosti, niti za slove delavce kakagega materialnega uspeha. O nje je pisateljica radikalnih tendenc in čisto naravno je, da ona želi videti in udeležiti se ruskega slova. Slovinci bodo za svoje prispevke seveda pa tudi prejeli eno reportersko skico teroriziranja ter pohvale — in potem kaj? Ravno te vrste akcije je v tej deželi tisočkrat preveč. Saj se drugače ne ališ in ne čita kot opazovanja in preiskave ter zopet preiskave. Ako bi nam to zadostovalo, potem smo lahko kar tu.

Ako prav razumem slov. "priateljstvo sovjetske Rusije", oni želijo akcije in sporazuma za izselitve v Rusijo. Ali se bo to zgodilo samo z opazovanjem? Slovinci nismo na glasni kot veliki "efficiency" eksperti, umestno bi pa bilo, da se enotno potrebne ideje malo bolj naglasijo in se razvije nekaj program te akcije.

Po mojih mislih ni treba v Rusijo pošiljati nikakega opazovalca, da bo še ta Rusijo proučeval, ker ta dežela je zelo velika in ne bo imel dovolj časa ali denarja. Dovolj nam je znano iz vseh mogočih virov, da je tam nekakaj tlačena delavska para danes na površju in ta sila brez ozira vrši svoj silni socialni program. Kakšno življenje, udobnost ali srečo si bodo zgradili, je odvisno od ruskih delavcev samih in tudi od tistih, ki bodo pozneje tja prišli za stalno. Prokletstvo delavca vseh narodov je duševna nemarnost in pa tlačanska misel odvisnosti.

Potrebno je pa najprvo, da se

interesirana skupina organizira v skladu s števili in kadar centralni odbor vidi, da je število že dovolj, naj takoj odredi nabiranje prispevkov za krite stroškov. Vršijo naj se pogajanja s sovjetsko vlado za industrialno kolonijo — premogarsko ali kaj drugega. Možnost je, da bi se dobila prosta vožnja ali druge posebne olajšave.

Jaz sem prepričan, ako vlada nujno potrebuje različne rovske delavce, da bo hlastno šegla po Slovincih, ki zaslužijo čast, da so najboljši rovski delavci, čeprav so bili tudi mnogokrat opijuvani s "bohunkiji" in "forejnerji". Celu Wilsonova industrialna komisija 1. 1914 omenja, da smo Slovinci najboljši rudarji (čeprav ga malo preveč pijemo). Brez dvoma bi tudi Rusi rajši med se sprejeli ljudi bristake krvi in podobnega jezika, kot pa druge, ki se rušine spleh ne privdajo.

Po mojih mislih bi to ne bilo praktično za SNPJ, da bi nad to akcijo prevzela kako pokroviteljstvo, kajti za organizacijo navezano na to deželo tehnično to ne sme biti važno. Pač pa interesirana skupina lahko rabi nekaj prostora v "Prosveti" za svojo agitacijo in delovanje. In to je sva ideja dovolj dober pripomoček.

Apeliram na vse interesirane, naj takoj opustijo nepotrebno diskuzije z nasprotniki akcije. Prične pa naj se takoj — ne jutri ali drugi teden — resno organiziranje tam na vzhodu, kjer so večji slov. centri. In kadar boste vedeli, kaj hočete in kakšni vam bodo dani pogoji, potem se bo šele govorilo o zastopniku in poslancah, ki bodo vodili pogajanja s sovjetsko vlado.

Prepričan sem tudi, da ta akcija grajenja delavske republike tukaj na bo prav nič ovirala. Mnogo nas je, ki imamo dobre namene. Ali jih bomo dosegli s pobožnimi željami in petjem?

Frank Klopčič.

Prireditelj kluba št. 11
Glencoe, O. — Posetimo prireditelje kluba št. 11 JSZ v Bridgeport, O. dne 24. okt. Da bi pisala kaj dobrega, ne morem, ker dobrega ni; slabega je pa dosti, mnoga preveč v tej izjavi ni deželi prosperitete. Bankirji v Bellairju, O., so se pomenili, in nobena banka odsedaj naprej ne izplača več naenkrat kakor 20%. Koliko časa bodo še tako radodarni, da bodo izplačevali vsaj po 20%, se ne ve, mogoče v kratkem zaspi vse in potem na svidenje po smrti z onim, kar si je s trdim delom in dostikrat od uat odtrgal ubogi proletarce.

Na nas tu je tudi Bog pozabil, čepravno jih je še mnogo v tej naselbini; da prav pridno molijo, pa vse nič ne pomaga. Že od 1. 1927 ni nikakega zaslužka tu, našli morje se vozijo po 20-30 milj daleč na delo, pa da bi vsaj primerno zaslužili. Delati morajo mnogo in težko, zaslužijo pa komaj za najbolj potrebno. Sedaj so zopet odtrgali zaslužek od 16 do 20% in nihče ne vidi nič. V Washingtonu je vse mirno; zaradi težakov se pač ni vredno razburjati. Koliko časa bo šlo še tako naprej? Saj kmalu ne bodo imeli kaj odtrgati; mogoče se tedaj narod spametuje.

Soc. klub št. 11 JSZ v Bridgeportu, O., priredi dne 24. oktobra zvečer dve igri, eno v slovenskem in eno v angleškem jeziku. Gdca. Mary Potečnik iz Glencoe, O., bo pela dve pesmi v slovenskem jeziku; Margaret Snaj bo na spremljala na klavirju. Muzikalne točke bosta izvajala Rajko Rebol in Joseph Snaj ml. Vera Hribernik bo deklamirala. Nastopi tudi pevski zbor "Narej" z več pesmami. Klub št. 11 ima vedno izbrane programe, kateri vedno dobro uspejo. Ker je to delavska prireditev in v prid delavstva, posetimo njih prireditev polnoštevilno!

Albina Kravanja.

Dopis iz bolnice
Elkins, W. Va. — V tukajšnji bolnici se nahajam že od 8. sept. 1. Obiskujejo me prijatelji in znanci, katerim se iskreno zahvaljujem. Ti so: L. Werdinec, W. Werdinec, A. Vidmar, F. Polarec in J. Pontar. Lepa hvala društvu št. 29 SNPJ, ki je založilo zame assessment in društvu 199 SSPZ, katerega članom se še posebej zahvaljujem za cigarete. Bolezni se mi obrača na boljše in upam, da se spet v kratkem vidimo na Piercu. Na svidenje! — Geo. Bolinc.

Delavska vprašanja
Iz uredniškega predavanja v Canonsburgu, Pa.

Največja nesreča ameriškega delavca posebno pa še tujezemakega delavca v tej deželi — je, ker mu v momentih srda, kadar jež krivice, tako rado pada v glavo, da bo kaj izišli kar čez noč. Moment ga hitro vduši — v drugem momentu je pa spet hlad. V momentu navdušenja hoče veliko in organiziran ali slabo organiziran kakor je! ne pomisli, kar zaleti se in — obleži poražen.

To je posledica nevednosti in prevelikih miselnosti. Nešteti štrajki v zadnjih tridesetih letih so to pokazali — spontane akcije, ki so hitro izbruhle s plamenom velikega navdušenja in potem prav tako ugalske strte. In koliko žrtve je bilo pri nepotrebnih žrtvah. Vse to je znak, da kanja izobražbe, prav tako pri voditeljih pri masi. Stavka je vojna in delavec mora računati s sovražniško močjo. Le t. kjer so delavci stoodstotno organizirani in pripravljeni z blaginjo, smejo upati amago. Kjer pa je delavstvo le deloma organizirano, je štrajk navadno izgubljen za lavo.

Vodstvo raznih unij nosi težke odgovornosti za vse te polome, ker so se udajali v vidni taktiki. Na ta način so neprevidni diletanti uničili rudarsko unijo Western Federation of Miners, ki je bila dobra. Danes United Mine Workers po istih potih.

Vsi ti katastrofalni štrajki, ki stanejo meriško delavstvo na milijone dolarjev in liko krvi, so posledica nevednosti in navade med delavstvom. Če bi se marsikateri ameriški delavec tako navdušil in ostal navdušen za svojo politično akcijo in delavske politične principe kot se včas navdušil za štrajk "fakt", bi bilo kmalu drugače v Ameriki. ko pa zapravlja čas, denar in energijo, n. n. je pa zapravlja še samega sebe. Največkrat bilo tako.

Po vsakem polomu se pa delavcev silna letargija. Kar poskrbejo se nekan vse je tiho. Na delu ostane le zavedna masa, tista manjšina, ki vedno dela, težko noč in dan, da pripravi teren za preobrat.

Kaj pa naš slovenski delavec? Kaj je medtem naša naloga in kaj smo mi storili?

Na splošno ne moremo storiti nič, ker je premla, da bi mogli kaj vplivati na življenje Amerike. Lokalno, v nekaterih stih, lahko nekoliko vplivamo. V splošno smo le privesek velike delavske mase, ki vleče s seboj — hočeš, nočeš, moraš. Na masa trpi, kakor danes, trpimo tudi mi z. kadar pa masa kaj dobi, odpade tudi za nekaj drobtin. To ni naša usoda, ker to prazna beseda. To so razmere, ki jih moremo kontrolirati. Tako je!

Nekaj pa le lahko storimo med seboj, nekaj smo že storili.

Naš delavec je večinoma tudi prišel v A. riko z vero, da bo vsaj nekaj ameriškega gnutva njegovega, da bo vsaj majhen kapitalist. Saj veste, kako je bilo v starem k. Devetindevetdeset odstotkov vseh naših ljudi je šlo v Ameriko z namenom, da bodo tu do zaslužili in se čim prej vrnili domov, potem kupili veliki grunt ali lepo hišo v mestu.

Seveda, kasneje, ko so sanje izpuhale, se je marsikdo zdramil, toda vsi se niso. Kar je ameriška večina nezavedna, tako je tudi naša večina še vedno z eno nogo v starem k. ali kjerkoli, samo na trdnih tleh spoznanja. Naša slovenska delavska večina tudi ne m. delavske politike, dosledno se pa udaja v grām političnim intrigantom in sleparjem, služijo ameriški vladajoči politiki, kar obratno služi velikemu businessu.

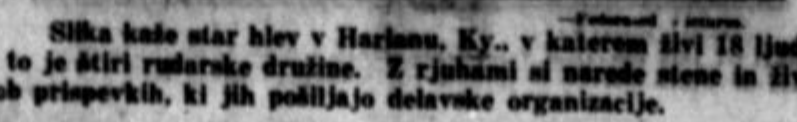
Naše javno življenje v Ameriki je okrog 40 let, kar so se pojavile naše podpolne organizacije in naši prvi časopisi. V tej de se je zdramilo precej naših delavcev. Ust. vili smo svoje časopise in organizirali jed. to, ki je prekosila vse druge. Zasnova in lastno kulturno gibanje, ki je aicer skrom. je pa kolikor toliko uspešno. Postavili s. svoje domove ali dvorane in druga podj. Vse to je plod našega zbujenja.

(Koniec prihodnjik.)

Šola v Španiji

Nova vlada v Španiji obrača svoje pozornost na šolstvo, ki je bilo doslej zanemarjeno. Šolski pouk je sicer obvezen od 1. 1857 naprej, toda ta obveznost je stala na papirju. Otroci so morali obiskovati 6 let, toda teh šest let so otroci lahko polno odgedeli med svojim tretjim in štirinajstim tom. Majhni otroci so hodili seveda le v ot. ške vrste in obisk šolskega vrta se je ital obisk šole; zato pa so bili skoro vsi otroci 10. letom šole prosti. Malo je pa bilo tudi skih poslopij in tudi zato niso mogli vsi otroci obiskovati. Samo v glavnem mestu Madridu ni hodilo v šolo nad 45.000 otrok. Ških poslopij je v celi državi okoli 30.000, bi jih pa bilo vsaj 50.000. Šolski prostori šolah, kjer sploh so, so pa tudi zelo nedost. Velik del prebivalstva vsled tega ne zna brati ne pisati; na kmetih znaša število anfabetov 60 odstotkov moških in 70 odstotki žensk. Za šolo morata skrbeti država in čina.

Kakor poročajo španski listi, namreč nova španska vlada reorganizirati šolstvo Španiji po dunajskem vzoru.

Slika kaže star hlev v Harmonu, Ky., v katerem živi 18 ljudi, to je štiri rudarske družine. Z rjuhami si narode stene in žive ob prispevkih, ki jih pošiljajo delavske organizacije.

